

עפ"ג 50916/03/21 - פלוני נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה

26 יולי 2021

עפ"ג 50916-03-21 פלוני נ' מדינת ישראל

לפני הרכב כבוד השופטים:

רון שפירא, נשיא [אב"ד]

אברהם אליקים, סגן נשיא

תמר נאות פרי

המערער

פלוני

ע"י ב"כ עוה"ד מיכאל כרמל

נגד

מדינת ישראל

המשיבה

הודעת ערעור מיום 24.3.21 על גזר דינו של בית משפט השלום בקריות (כב' השופט יוסי טורס), בתיק ת"פ

19323-11-19, מיום 8.2.20

פסק דין

השופט אברהם אליקים, סגן נשיא

מבוא

1. לפנינו ערעור על גזר דין של בית משפט השלום בקריות (כב' השופט טורס) שניתן במסגרת ת"פ 19323-11-19 (להלן-בית משפט קמא).

המערער הודה בעובדות כתב אישום מתוקן והורשע בהתאם בעבירה של תקיפה הגורמת חבלה של ממש-בת זוג, עבירה לפי סעיף 382(ג) **לחוק העונשין, התשל"ז-1977** (להלן-חוק העונשין).

2. לאחר שמיעת טיעוני הצדדים ובחינת עמדת שירות המבחן שהמליץ להעמיד המערער במבחן ולחייבו לבצע עבודות של"צ, קבע בית משפט קמא כי במקרה זה מתחם העונש ההולם נע בין מאסר קצר אותו ניתן לשאת בעבודות שירות לבין 12 חודשי מאסר בפועל וגזר עליו עונש של 3 חודשי מאסר בפועל לביצוע בעבודות שירות, מאסר על תנאי ועמידה בפיקוח שירות המבחן למשך 18 חודשים.

תמצית טיעוני הצדדים והשתלשלות העניינים לאחר הגשת הערעור

3. המערער שלא השלים עם גזר הדין הגיש ערעור ובו ביקש לאמץ את עמדת שירות המבחן ולקבוע כי במקום עבודות שירות יבצע עבודות של"צ. כך לא ייפגע מבחינה כלכלית ויוכל להמשיך בהליך השיקום. עוד הדגיש כי מדובר באירוע חד פעמי, בני הזוג בינתיים התגרשו, נפגעת העבירה נישאה לאחר. למערער אין רישום פלילי אחר ובפועל הוא שהה במשך חודשיים וחצי במעצר ושמונה חודשים באזוק אלקטרוני.
4. הערעור התחיל להתברר ביום 6.5.2021 בפני מותב אחר, המערער הציג את סרטון האירוע שהוגש כראיה לעונש מטעם המשיבה ולאחר שנשמעו טיעוני הצדדים הוחלט להורות על הכנת תסקיר עדכני של שירות המבחן על מנת "לעדכן את בית המשפט בכל הנוגע למצבו של המערער ומצב המשפחה" תוך הבהרה כי אין בהחלטה "לבקש תסקיר משלים משום גיבוש דעה סופית כלשהי. מובן כי לאחר שיוגש התסקיר המשלים נשקול את כל ההיבטים של המקרה".
5. שירות המבחן בתסקיר מיום 4.7.2021 עדכן כי בחודש דצמבר 2020 התגרשו הצדדים והם מנהלים קשר תקין לטובת בנותיהן המשותפות. המערער נמצא בהליך טיפולי פרטני במשך שנה אליו הוא מגיע באופן סדיר, הליך יעיל עבורו. המתלוננת שללה תחושות פחד או איום מצד המערער.
- שירות המבחן חזר על המלצתו להטיל על המערער ביצוע עבודות של"צ כדי לעודד את המערער להמשיך בהליך טיפולי, על מנת שלא ליצור מתחים בינו לבין נפגעת העבירה וכדי לא לפגוע ביכולת שלו לשלם מזונות כנדרש.
6. לאחר קבלת התסקיר הודיעו הצדדים כי לא הגיעו להסדר והם ביקשו לקיים דיון בהקדם תוך שהם נותנים הסכמתם לשינוי המותב, בהתאם לכך קיום ביום 20.7.2021 דיון בפנינו במהלכו השלים כל אחד מהצדדים את טיעונו.
7. ב"כ המערער שב וביקש לאמץ את המלצות שירות המבחן, לטענתו בנסיבותיו של מקרה זה יש לחרוג מהמתחם שקבע בית משפט קמא משיקולי שיקום. המתלוננת לדבריו מסכימה לקבלת הערעור והיא אינה בקטגוריה של אישה מוכה, מאחר ומדובר באירוע חד פעמי שאינו אירוע אלמ"ב רגיל. עוד הדגיש את הנזק הכלכלי שייגרם למערער אם יאלץ לסגור את עסקו למשך 3 חודשים והזכיר כי המערער היה עצור במשך כחודשיים וחצי מעצר ממש ושמונה חודשים (20.9.20-20.1.20) באזוק אלקטרוני, לתמיכה בטענותיו הפנה לפסקי דין שונים.
8. ב"כ המשיבה טענה כי אין זה המקרה המצדיק התערבות ערכאת הערעור, מעשיו החמורים של המערער לא מצדיקים חריגה ממתחם העונש ההולם והעונש שנגזר עליו הוא עונש המשלב שיקום, מעצם העמדתו למבחן והטלת מאסר לתקופה מתונה וביצוע בדרך של עבודות שירות.

לתמיכה בטענותיה בדבר המדיניות הראויה במקרים של אלימות כלפי בן/בת זוג הפנתה לפסקי דין שונים.

דין

9. לאחר ניתוח טענות הצדדים ותסקירי שירות המבחן אני סבור כי דין הערעור להידחות וכך אציע לחברי לעשות.

אפנה לפסק דינה של כב' הנשיאה חיות בע"פ 4068/19 **בנזינו נגד מדינת ישראל** (1.1.2020):

"כידוע, אין ערכאת הערעור מתערבת בעונש שנגזר על ידי הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים שבהם מתגלה טעות מהותית בגזירת הדין או סטייה קיצונית ממתחם הענישה המקובל והראוי בעבירות דומות לאלו שבוצעו על ידי המערער".

המערער הורשע בעבירה חמורה של תקיפה הגורמת חבלה של ממש כלפי בת זוג, עבירה לפי סעיף 382(ג) לחוק העונשין, המחוקק ובית המשפט העליון חייבו ענישה מחמירה במקרה זה. המחוקק בקובעו עונש מרבי של 6 שנות מאסר (כפל העונש ביחס לפגיעה לא חמורה בבן זוג) וראו לעניין מדיניות הענישה קביעות של בית המשפט העליון, גם במקרים בהם פגע נאשם בבת זוג ושירות המבחן המליץ על של"צ.

ברע"פ 4052/21 **ג'רבאן נגד מדינת ישראל** (15.6.2021), התבררה שאלת העונש הראוי לנאשם שהכה בידו בעינה של בת זוגו והורשע בעבירה לפי סעיף 382(ג) הנ"ל. בית המשפט דחה את המלצת שירות המבחן להטיל על המבקש צו של"צ ודן אותו ל-6 חודשי מאסר בפועל. כב' השופט אלרון בהחלטתו לדחיית הבקשה למתן רשות ערעור קבע כך:

"בית משפט זה שב והדגיש כי למרות חשיבותם הבלתי מבוטלת של שיקולי שיקום, אין לראות בהם חזות הכל. בבואו לגזור את עונש הנאשם, ישקול בית המשפט את מכלול השיקולים הרלוונטיים לעניין, לרבות הרתעת היחיד והרבים, עקרון הגמול והגנה על שלום הציבור.... אשוב ואדגיש את החומרה הרבה הטמונה בתופעת האלימות במשפחה, העולה לכדי פסול מוסרי ומהווה פגיעה אנושה בהגנה על שלומם של בני משפחת הנאשם ותחושת הביטחון שלהם בתוך ביתם מבצרם. לנוכח זאת, יש להוקיע תופעה זו, בין היתר באמצעות ענישה מוחשית שתרתיע את הציבור משימוש באלימות בתוך התא המשפחתי".

ברע"פ 538/21 **גנאיים נגד מדינת ישראל** (4.2.2021) הורשע הנאשם בעבירה לפי סעיף 382(ג) הנ"ל, בית המשפט השלום הסתפק בצו של"צ לצד צו המבחן, בית המשפט המחוזי קבל את ערעור המדינה וקבע עונש מאסר

של 7 חודשים לביצוע בעבודות שירות. כב' השופט אלרון דחה בקשת רשות ערעור וכך קבע:

"בית משפט זה שב וקבע כי על אף חשיבותם של שיקולי שיקום, הן אינם חזות הכל, ולצידם ניצבים שיקולים נוספים, ובפרט הרתעת היחיד והרבים, עקרון הגמול והגנה על שלום הציבור...לגישתי המקרה שלפניי אף אינו נכנס לגדרי הסייג ולפיו לא יסטה בית המשפט ממתחם העונש ההולם משיקולי שיקום, ככל שמידת אשמו של המבקש גבוהה או מעשיו מגלמים חומרה יתרה. כאמור, עבירות אלימות במשפחה משקפות חומרה רבה וקשה, ואין בעובדה כי מדובר בהתפרצות של המבקש, כשלעצמה, כדי לאיין חומרה זו".

עוד ראו רע"פ 11/15 אחסניה נגד מדינת ישראל (20.1.2015) בו קבע כך כב' השופט שהם לעניין מדיניות הענישה במקרה של אלימות במשפחה:

"מעשיו של המבקש ראויים לגינוי חריף ולענישה שתהלוך את חומרתם, ומן הראוי להזכיר את דבריו של השופט ס' ג'ובראן, בדבר החומרה היתרה אשר גלומה בעבירות של אלימות במשפחה: "עבירות אלו, מתרחשות על דרך הכלל בבית פנימה, באין רואה ובאין שומע, ומוסתרות היטב מהסביבה. פעמים רבות, שריו התוקף בקונספציה שגויה לפיה אין בכוחו של החוק לפרוץ את מפתן ביתו, בו רשאי הוא, לשיטתו, לנהוג במשפחתו כרצונו, כמו הייתה קניינו. אלמנטים אלו, המשולבים דרך כלל בעבירות האלימות במשפחה, מעצימים את הסכנה הנשקפת מן התוקף כמו גם את חשיבותם של שיקולי ההרתעה האישית והציבורית." (ע"פ 792/10 מדינת ישראל נ' פלוני (14.2.2011))."

מיותר לציין כי בית משפט אינו מחויב להמלצות שירות המבחן, ראו לעניין זה פסק דינה של כב' הנשיאה חיות בע"פ 1077/19 אמסלם נגד מדינת ישראל (29.10.2019):

"כפי שנפסק לא אחת, בית המשפט אינו כבול להמלצות שירות המבחן ובמקרה דנן בצדק סבר בית המשפט קמא כי אין מקום לאמץ את ההמלצה החורגת ממתחם הענישה ההולם את נסיבותיו החמורות של המקרה ואינה מתחשבת במכלול השיקולים והאינטרסים שעל בית המשפט לשקול בעת גזירת הדין, ובהם שיקולי גמול והרתעת הרבים...מאמצי השיקום של המערער, שעליהם יש לברך, אין בהם כדי לשנות ממסקנה זו".

10. בתסקיר האחרון הסביר שירות המבחן כי הוא ממליץ על עבודות של"צ כדי לעודד את המערער להמשיך בהליך טיפולי ועל מנת שלא ליצור מתחים בינו לבין נפגעת העבירה. לא הצלחתי להבין מדוע עבודות שירות יפגעו במוטיבציה של המערער להמשיך הליך טיפולי או מדוע יגרמו למתחים בין בני הזוג שנפרדו.

הנימוק השלישי בדבר פגיעה במצבו הכלכלי אינו יכול לטעמי להצדיק פטור ממאסר לבן זוג אלים.

זה השלב להזכיר את אלימותו הקשה של המערער, על פי עובדות כתב האישום המתוקן, בעקבות סטירה שסטרה לו אשתו הוא הכה בפניה ובראשה 4 מכות נמרצות שגרמו לכך שהיא "נזרקה למרחק מהמקום ואבדה את הכרתה" נגרם לה "שבר תלישה של העצם הנוויקולרי ברגל".

11. מעיון בגזר הדין שמנומק כדבעי ניתן לראות כי בית משפט קמא ניתח את כל הנתונים הרלבנטיים, איזן נכונה בין מרכיבי הענישה, ההלימה, השיקום וההרתעה והביא לתוצאה שיש בה שילוב של שיקום (תקופת מבחן של 18 חודשים) ביחד עם הלימה מאסר בפועל לבעל אלים לתקופה קצרה (שלושה חודשים כשהתקופה המרבית היא תשעה חודשים).

עוד חשוב לציין כי צדק בית משפט בקביעה כי גם לסוג העונש יש משמעות בהסתמכו על רע"פ 10002/17 **מדינת ישראל נגד מור** (18.7.2018) בו קבע כך כב' השופט קרא:

"על אף הדמיון בין שירות לתועלת הציבור לבין עבודות השירות, הרי שקיימים הבדלים משמעותיים המבחינים ביניהם. מן הידוע הוא כי פסיקת בית משפט זה קבעה חזר ושוב כי עבודות שירות הן בבחינת צורה של נשיאת עונש מאסר ואינן סוג נוסף של עונש. בכך שונות הן משירות לתועלת הציבור שהינו עונש בפני עצמו...הבדל משמעותי נוסף בין שני סוגי העבודות נעוץ בגיוני החברתי ובקלון הייחודי הנלווה לעונש מאסר, גם כאשר נקבע כי ניתן לרצותו בדרך של עבודות שירות, כמו גם במגבלות שהוא מטיל על הנושא בו, אשר כפוף לפיקוח שירות בתי הסוהר וחשוף לאפשרות הפקעת עבודות השירות והפעלת עונש המאסר מאחורי סורג ובריח. סוג העונש הינו גורם חשוב בבחינת מימוש עקרון ההלימה והפער בין שני סוגי העונשים הוא פער מהותי וממשי".

על פי כוונת המחוקק ומדיניות הענישה לא ניתן להסתפק בעבודות של"צ במקרה זה ולא מצאתי כל סטייה מרמת הענישה הראויה בקביעת בית משפט קמא שלא לסטות ממתחם העונש ההולם רק כדי לאפשר למערער לעבוד בשעות הבוקר בעסקו הפרטי (ראו סעיף 22 לגזר הדין לפיו נלקחו בחשבון התקופות בהן שהה המערער במעצר ממש ובמעצר באזוק והפגיעה הכלכלית הצפויה להיגרם לו במהלך 3 חודשי ביצוע עבודות שירות).

לסיכום אציע לחברי לדחות את הערעור.

**אברהם אליקים, סגן
נשיא**

השופט רון שפירא, נשיא [אב"ד]

במבחנים הקבועים בפסיקה בכל הנוגע להתערבות ערכאת הערעור בפסק דינה של הערכאה הדיונית אין במקרה שבפנינו עילה להתערבות ערכאת הערעור בתוצאה אליה הגיע בית משפט קמא, הגם שלו אני יושב בערכאה קמא יתכן והייתי שוקל חלופה אחרת שבבסיסה מתן משקל רב יותר לשיקולי שיקום, ובמיוחד בהתחשב בתקופת המעצר שהמערער כבר חווה (חלקה במתקן כליאה וחלקה במעצר בפיקוח אלקטרוני).

לעניין זה סבור אני כי היה מקום למתן משקל יתר לשיקול השיקומי כחלופה לענישה, זאת ברוח המלצות שבדו"ח הוועדה הציבורית לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים (ועדת דורנר) שפורסם בנובמבר 2015 (עיקרי מסקנות/המלצות הוועדה אומצו ע"י הממשלה בהחלטה 1840 מיום 11.8.16), תוך מתן דגש לחשיבות שמירת הרצף הטיפולי, נושא שזכה להתייחסות ולהדגשה בדו"ח הצוות הבין-משרדי לבחינת חלופות לעונש המאסר (צוות בראשות עו"ד עמית מררי, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה למשפט פלילי, דו"ח שהוגש ביום 4.7.2021). לטעמי במקרה זה, על רקע נתוני המערער וכלל נתוני המקרה, לרבות נתוני נפגעת העבירה, ראוי היה לתת משקל יתר לשיקולי השיקום ובמיוחד על רקע המשקל שניתן לשיקולים שבבסיסם הרתעת היחיד והציבור, שיקולים המבוססים על תפיסות משפטיות שהושרשו במסורת ארוכה של פסיקת בתי המשפט שבבסיסה קביעות משפטיות שחלקן שנויות במחלוקת ועומדות בסתירה חזיתית לממצאי מחקרים בתחום המחקר הקרימינולוגי, [ראו: אורן גזל אייל "שאינו צריך ראייה - מחקר וידע אמפירי בהליך הפלילי" הסניגור 234, עמ' 54 (2016); דו"ח ועדת דורנר עמ' 18 - 28. על הפער שבין קביעות משפטיות בפסיקת בתי המשפט ובין ממצאי מחקרים בתחום הקרימינולוגיה ראו במאמרים רבים, בין היתר בספר **Principled Sentencing, Reading on Theory and Policy**, Andre von Hirsch, Andrew Ashworth and Julian Roberts Ed. (3ed ed. Hart publishing) 2009. גם Anthony Bottoms & Andrew Von Hirsch, **The Crime Preventive Impact of Penal Sanctions**, (in THE OXFORD HANDBOOK OF EMPIRICAL LEGAL RESEARCH 96 (2012)).

עם זאת ובתוצאה הסופית לא ניתן לומר כי הכרעתה של הערכאה הדיונית והעונש שנגזר חורג בצורה קיצונית מהענישה המקובלת, באופן המצדיק את התערבות ערכאת הערעור בעונש. מטעם זה, והגם שלו אני בערכאה הדיונית הייתי שוקל חלופת ענישה שונה, לא מצאתי מקום להתערב בגזר דינו של בית משפט קמא, זאת בהתאם לכללים שנקבעו בפסיקה למידת ההתערבות של ערכאת ערעור במידת עונש שנגזר.

רון שפירא, נשיא
[אב"ד]

השופטת תמר נאות פרי

אני מסכימה לתוצאה שאליה הגיעו חברי להרכב ולפיה דין הערעור להידחות.

תמר נאות פרי, שופטת

הוחלט לדחות את הערעור.

המערער יתייב לצורך קליטה והצבה לריצוי עבודות שירות ביום 3.10.2021 שעה 8:00, ביחידת עבודות השירות, מפקדת מחוז צפון, המצויה במתחם כלא מגידו. טל' לברורים: 04-6728405, 04-6728421, 08-9775099. העבודות יבוצעו בבית חולים רמב"ם בהתאם לחוות דעת הממונה על עבודות השירות, אלא אם כן יורה הממונה על עבודות השירות אחרת. עד לתחילת ביצוע העבודות יחולו כל התנאים שנקבעו במסגרת גזר הדין.

נעיר כי דחינו את מועד תחילת ריצוי עבודות השירות עד לאחר חגי חודש תשרי תשפ"ב כדי לאפשר למערער לשקול צעדיו ולהיערך כנדרש לריצוי עונשו. ככל שמעוניין המערער להתחיל בריצוי העונש לאלתר או במועד קרוב יותר יפנה בבקשה מתאימה לממונה על עבודות השירות.

בהסכמת ב"כ הצדדים והמערער ניתן פסק הדין בערעור בהעדרם. המזכירות תשלח העתק מפסק הדין לצדדים, לממונה על עבודות השירות ושירות המבחן.

ניתן היום, י"ז אב תשפ"א, 26 יולי 2021, בהעדר הצדדים.

תמר נאות פרי, שופטת

אברהם אליקים, סגן
נשיא

רון שפירא, נשיא
[אב"ד]